

KALÓZOK

Az ipartörténészek (ismert idegen szóval: indusztriológusok) régen vitatkoznak azon, melyik mesterség a legősibb. Akik a kalózkodást preferálják, arra hivatkoznak, hogy a Felső-Paleolit korból a felszínre került a tengeri üledékes rétegből egy megkövült fekete zászló, amelyen egy koponya primitív ábrázolása látható. A másik ősi szakma primátusát pártolók arra hivatkoznak, hogy nekik nem lehetett zászlajuk. Mit festhettek volna rá?? Az MKSZ, azaz a Magyar Prostituáltak Szövetsége, azóta is küzd elsőbbségük elismertetésért. Tagadják az ókori jelszó egyedülvalóságát: „Navire necesse est” (hajózni muszáj). No és b...nem muszáj? A két tisztos iparképviselői amúgy jól megférnek egymással, főleg a tengerparti tavernákban, „hol szitkokkal telnek meg az éjek, s csiklandott ringyók részeg sikolyával”.

A kalóz-mesterség neve elvesztette véres és kegyetlen melléköngéjét. Úttörő korú gyerekek gyakorlatoznak „Kalóz” típusú 9m-es vitorlájú, háromszemélyes hajókon. Jellemző a hazai nagyotmondásra, hogy ezt a kis lélekvesztőt hajónak mondják. Az angoloknál a több száz autót és kamiont szállító komp neve „boat” (csónak). Én is csak kalóz a hajóosztályra szereztem vízi-jártassági engedélyt. A vendéglátóipar is szívesen alkalmaz ijesztő elnevezéseket: rablómű, zsiványpecsenye, képviselőfánk. Viszont „Prosti” márkájú nyalókat, vagy gumicukrot nem látni a szupermarketek polcain.

A kalóz szó a török kalauz szóból származik, ami vezetőt jelentett, és ma is él ebben ez értelemben: révkalauz és kalauzol formában. Ezek a révkalauzok az Adrián gyakran zátonyra futtatták a hajókat, ezzel kiszolgáltatva a rakományt bűntársaiknak. Így született un. szóhasadással (paronimia) a „kalóz”. Gyakori jelenség, amikor apró hangtani, vagy alaktani különbség megváltoztatja a szó értelmét, vagy akár stilisztikai hangulatát. Nem mindegy, hogy valakinek fia, vagy fiúja, neje, vagy nője van, pisil, vagy... Miután a BKV, leánykori nevén BESZKÁRT, megszüntette a kalauzi stallumot, az a pesti gyerek, akinek nem volt vidéki nagymamája, nem játszott a villamos-társaság által nagylelkűen az óvodáknak ajándékozott igazi lyukasztókkal, mert hisz ezeket nem látta a Kalauz bácsiknál.

Hogy dolgozatunknak tudományos látszatot kölcsönözzünk, idézzük a kalóz szó néhány megfelelőjét, amelyek csak szakkönyvekben fordulnak elő: privateer, filibuszter, bukaner, korzár. Ezek mind mást és mást jelentenek, de szótörténeti-etimológiai magyarázatuktól eltekintünk, mert akkor sohase jutnánk el az első véres csatajelenethez. A magyar is ismer a szakmákon belül finom különbségeket: kazánkovács és patkolókovács, épületasztalos és műbútorasztalos, stb. et cetera.

A tudományos igényesség ugyancsak megköveteli a precíz pontosságot, azt, hogy tárgyunkat a legmodernebb álláspontoknak megfelelően meghatározásszerűen definiáljuk. Idézzük az ENSZ 1982-es Tengerjogi

Konvencióját (United Nations Convention on the Law of the Sea): Kalózkodás a tengeren, illetve a parton, hajón mozgó elkövetők által elkövetett szervezett rablás. Aki eddig mást gondolt, most már biztosan tudhatja, mi a kalózkodás.

Miután tudjuk, hogy a kalózkodás a legősibb mesterségek egyike, illik beszélni a történelméről is. Az olvasó feltételezett türelme, valamint a szerző érdeklődési köre behatárolja azt a földrajzi területet, amelyre tárgyunkat kiterjesztjük. Ne tekintsék rasszizmusnak, hogy a kiváló navigációs tehetséggel megáldott polinéz kalózkodókkal nem foglalkozunk, akik ezer kilométereket tettek meg a Csendesnek becézett óceánon mindenféle műszer nélkül. Mi csak a mi Európánkkal foglalkozunk. Ez nem azonos a tankönyvek Európájával. Ebbe beletartozik Egyiptom, Mezopotámia, Közel-Kelet, sőt Amerika is.

A világirodalomba Szerb Antal szerint egy fél tucat ország írója tartozik bele. A világtörténelem is Európa-centrikus, középpontjában a Földközi-tengerrel. Félő, hogy ez idejétmúlt felfogás, de a szerző is bőven idejét múlta. Bármilyen monumentálisak is a Dél-Amerikai piramisok, vagy Timbuktu romjai, engem hidegen hagynak, pedig a forró égövön helyezkednek el. Az egyetlen igazán nem Európa-központú „Világtörténelem”, amely könyvespolcomon valaha porosodott, egy szovjet tízkötetes sorozat volt, amely valóban az egész világ történelmével foglalkozott, Koreát, Indonéziát és ezekhez hasonlókat is beleértve. Olyan kibírhatatlanul – amúgy tölem nem idegen – osztályharcos szemléletű volt, hogy elajándékoztam, felszabadítva ezzel 0.7 folyóméter polcfelületet. Bármilyen vastag is volt egy-egy kötet, a lapos vulgármárxizmus mintapéldája lehetett volna.

Az első híradások az ókori kalózokról az i.e. XIV. századból maradtak ránk. Emléküket és a törzseik nevét az egyiptomi templomok falára vésett szépen kidolgozott, profikra valló en creux grafitik őrizték meg. Csak egy törzs neve maradt fenn a köztudatban, a palesztek neve, Palesztina formában, a többi törzs nevét csak a szaktudósok és dr. Google ismeri. A viharos sikereket aratott törzsszövetséget csak, mint Tengeri Népeket említi a történelemtudomány. Ők buktatták meg a mykénei kultúrát és ugyanakkor a krétai civilizációvége is az ő számlájukra írandó. Ugyancsak ők törülték el a Kis-Ázsiában regnáló és Egyiptommal gyakran konfrontálódó Hettita birodalmat is. Mindez a trójai háború körüli időben történt, kb. ugyanakkor, amikor a Mózes-vezette zsidók disszidáltak Egyiptomból. (I.e. XII. század).

Ekkora győzelmeknek nem ad hitelt a történelemtudomány. Inkább azt gondolja, hogy egy természeti csapás okozta ezeket a bukásokat. A görög archipelág egyik szigete, Szantorini napjainkig árulkodik egy óriási

vulkánkitörésről. A hatalmas vulkánkitörést egy szuper-cunami követhette, és ez gyengítette meg Minosz király krétai birodalmát, amely közvetített az egyiptomi és mykénei kultúra között. Mindenesetre, az tuti, hogy a Tengeri Népek garázdálkodásának i.e.1191-ben III. Ramszesz csapatai a Nílus deltájánál vívott ütközetben véget vetettek.

Maguk a görögök Mykéne bukását sokkal egyszerűbb és hihetőbb okokkal magyarázták. A királyi család őse Atreusz egy ellenségét meghívta vacsorára és a vendégnek ott a vendég saját gyerekeinek húsából főzetett boullont. Atreusz leszármazottját, Agamemnon mykénei királyt, ezért az istenek átka üldözte. Flottája addig nem kapott kedvező szelet, amíg saját lányát fel nem áldozta. Végül a győztes Trójai csatából hazaérkező hőst hűtlen felesége meggyilkolta. Mindehhez a szerencsétlenséghez az istenek városát is elpusztították. A város pusztulását nem Agamemnonné félrelépése okozta. Ha az ilyen tetteket mindig a városok pusztulása követné, az egész világ csupa Hiroshima lenne.

A másik király, Minosz, felesége, akinek a városát elpusztították vagy a Tengeri Népek, esetleg a cunami, szintén jó firma volt. A kéjsóvár bestia nem volt elégedett a férje nyújtotta szerelmi szolgáltatokkal, hanem a bikáéra vágyott. Hogy ezt elnyerje, tehénjelmezbe öltözött. A zoofilia csak a Bibliában tekintendő bűnnek. Se a görögök, se az olymposzi istenek nem voltak ellenére. Zeusz is legtöbb szerelmi sikerét állatnak öltözve érte el.

Római mozaik falikép

Egy nagy tengeri rablóhadjáratról is értesülhetünk a görög mitológia-gyűjteményből. Ötven jóvágású legény, Jázon kapitány vezetésével elhajózott a Fekete-tengeren lévő Kolhiszba, hogy megszerezze az aranygyapjút (bármilyen is legyen az). Szabályos tengeri rablóakció. Okoskodó tojásfejűek

napjainkban minden mesemotívumra kitalálnak reális magyarázatot. Mi volt az aranygyapjú? Az aranymosók a vízből kimerített, reményeik szerint aranyport tartalmazó vizet szálás állatszörön keresztül öntik vissza a tengerbe, hogy az értékes szemcsék megragadjanak a szőrszálak között. Tehát, minden valószínűség szerint, ez lehetett az aranygyapjú, aminek megszerzéséért Jázonéknak számtalan próbát kellett kiállaniuk, többek között más kalózzal is összecsaptak. Szegény Jázon kapitány, aki mellesleg király is volt, a felesége miatt szörnyű véget is ért. A történet folytatása nem vág témánk tárgykörébe, de jellemző az ókori meseszerzők antifeminista macsó hímsoviniszta érzelmvilágára.

Misem bizonyítja jobban a tudomány tekintélyét, hogy minden, a templomi szószékről hirdetett hittételnek megpróbálnak tudományosnak tűnő, a hétköznapi, nem hívőember számára is elfogadható magyarázatot kiötleni. Világunkat már nem az egekben trónoló isten teremtette nap alatt, hanem egy „intelligens lény” hét korszak alatt. Komoly szemüveges egyetemi tudorok szuper-hiper elektronmikroszkópokkal vizsgálják a feltámadott nazareti illetőségű Josua ben Josef halotti leplét. Akkor már sokkal tisztább és cáfolhatatlanabb annak az ókori teológusnak a szentenciája, aki azt mondta: „Hiszem, mert abszurdum”. Puntum. Nincs дума, nincs érvelés, nincs magyarázkodás.

Miután a kiválóan szervezett és ereje teljében lévő egyiptomi hadsereg, III. Ramszesz vezetésével szétverte a Tengeri Népek koalícióját, ez elemeire bomlott szét, kalózkodásával, már nem tudott okozni olyan világtörténelmi jelentőségű változásokat, mint nagy birodalmak megrendítése, de azért bolhacsípéseket még tudtak okozni a görögöknek és később a rómaiaknak az Égei-tengeren és az egész Mediterránium területén. A kalózkodás száraza bázisa mindég a szabdalt, kis szigetekkel övezett, mély öblökkel gazdagított szárazföld. A tengeri rablók elsősorban az antik világ középpontjában, Krétán telepedtek meg. Kevésbé ismert Kikilia, amely a Földközi tenger északkeleti csücskében van, Kis- Ázsia és Libanon között. Az itt tanyázó kalózkodók kirabolták a görög szövetség kincsesházát, Deloszt, az ókori Fort Knoxot.

Híres és az ókori irodalomban sűrűn pertraktált fogásuk volt, hogy a fiatal Julius Caesárt is foglyul ejtették. Caesar 25 éves korában tanulni indult szónoklástant egy híres rétoról Rodosz szigetére, amikor a kalózkodók fogságába esett. 40 napot töltött ebben a marcona társaságban. A kalózkodók eredetileg 20 talentum váltságdíjra számítottak, de maga a fogoly ezt kevesellte. „Bástya elvtárs csak 20 talentumot ér?” Fel is emelte az összeget 50 talentumra. A korabeli, feltehetően ellenzéki, szerzők Caesart kripto-meleg-homokosnak írják le, aki nem csak Kleopátrának szolgált előlről, hanem szükség esetén férfiaknak hátulról is állt rendelkezésére. Amikor barátai leperkálták a megemelt váltságdíjat, és Caesar kiszabadult, a foglyul ejtőit lemészároltatta.

Az ellenséges szerzők már a régi időkben is minden bulvár-típusú szövegre kaphatók voltak. Az utókor, más adat híján, ezeket készpénznek

veszi. Ötszáz év múlva szegény Teodora császárnéről, Jusztiniánusz bizánci császár feleségéről, akit volt cirkuszi műlovarnőnek mondták, azt híresztelték, hogy sajnálja, szerelmi célra csak három testnyílása áll rendelkezésre és a melle és a fülei teljesen használhatatlanok.

A Római Köztársaság, amikor hosszú távú bölcs előrelátással 200 év alatt meghódította vagy gazdaságilag magához láncolta a Földközi tenger körüli országokat, elérkezettnek látta az időt, hogy saját beltengerét megtisztítsa a kalóztól. A szenátus ezzel a feladattal Pompeust bízta meg és óriási, soha nem látott erőt bocsátott rendelkezésére. 500 hadihajónak és 100-120 ezer embernek semmilyen kalózfészek nem tudott ellenállni. Pompeius, az ókori szerzők szerint, három hónap alatt feladatát teljesítette, és Földközi-tenger a Római birodalom bukásáig „szabad kereskedelmi övezetté” vált, ahol a hajók biztonságosan közlekedhettek. Róma gabonaellátása az egyiptomi importon alapult. A cirkuszban leölt vadállatok is a tengerentúlról érkeztek. Ha a tengeren kalózsok garázdálkodnak, akkor a plebs nem kap se „panem et circenses” és összeomlik a birodalom, mielőtt a barbárok elérték volna a fővárost.

A barbár germánok számtalan törzsre oszlottak és időszámításunk kezdetén kopogtattak a római birodalom limesén. Nem éppen utódaikat jellemző blitzkrieggel, fél ezredév alatt jutottak el a birodalom szívének lerohanásáig. (i.sz.410) Más törzsek inkább észak felé fordultak és benépesítették a Skandináv- félszigetet és Dániát. Ezeket a germán törzseket összefoglaló néven vikingeknek, normannoknak, varégeknek nevezzük, de a tudomány úgy különbözteti meg őket, hogy melyik mostani ország területéről jöttek. Akik otthon maradtak, azokról nem szól a krónika. Sokan kalózsoknak tekintik őket, pedig a kalóztól eltérően, visszatértek a kirabolt országokba és ott, ha lehetett saját országot alapítottak. Először a rómaiak által felhagyott Britanniát és Galliát foglalták el a germán, de nem viking törzsek, az angolszászok illetve frankok, majd az előbbieket részben kiszorították a viking dánok.

A Norvégiából jött vikingek egy rövid rajtaütéssel kiraboltak egy nyugat-angliai kolostort, – az angolszászok és főleg az írek az egykori római megszállás miatt – már keresztények voltak, de a „pogány” vikingeket mégsem nevezhetjük kalózsoknak. A kalózság meghatározásának megfelelnek, hiszen támadásaikat kiváló hajóikon való mozgással követték el. Az igazi kalóz rablott kincseivel visszatér támaszpontjára és ott tivornyázik. A vikingek elsősorban nem a zsákmányszerzés miatt „kalandoztak”, hogy a rablóhadjáratok hazai eufémikus terminusát használjam, hanem új földet kerestek a lakosság túlnépesedett részének. A félsziget, ahová elkerültek, zömmel nem volt alkalmas emberi életre a sarkkör közelsége miatt. Így a lakható országrész túlnépesedett. Skandináviában a többnejűség volt az általános. Törvényeik is a lakosság kirajzását indokolták. Sok feleség, sok gyerek. A vagyont csak a főfeleség első gyereke örökölte. A többi

mellékfeleség és ágyas gyereke a nagyvilágban kereshette a boldogulását. Tehát a sok kisebb honfoglalásukat nem a mögöttük tolongó népek okozták, mint a nagy népvándorláskori magyar honfoglalást, amelyben Árpád népe volt a sorban az utolsó.

A vikingek végigrabolták az észak-francia tengerpartot és remek hajóikon a Szajnán egészen Párizsig elhajóztak. Az aktuális francia király, miután nem bírta velük, nekik adta országa északi tartományát, ahol is Normandia néven hercegséget alapítottak. Ezt a vidéket mind a mai napig Normandiának hívják. A vikingek teljesen elfranciásodtak, és már mint francia lovagok szállták meg Angliát. Azután még körülrabolták Európát és Szicílián is alapítottak egy normann királyságot.

Kanada felfedezése

Egy másik társaság Svéd földről délfelé indult hajóival, eredetileg Bizánc kifosztására a gazdag orosz vízhalozaton. Ahol a folyók nem értek össze, ott hátton cipelték a hajókat. Útközben megálltak, és Kijevben megszervezték az Orosz Birodalmat, olyan sikeresen, hogy az alapító viking vezér, Rurik utódai XVI. század végéig maradtak az orosz trónon. Egy harmadik parti nekiindult az Atlanti-óceánnak. Felfedezték Izlandot, nevet adtak neki, és telepet alapítottak. Majd Grönland következett. Ezt is felfedezték, nevet adtak neki, és telepet alapítottak. A következő Kanada volt. Felfedezték, nevet adtak neki, – Vinland – és telepet alapítottak. Mind a Vinland név, mind a telep századokra feledésbe merült.

Sokat írtunk a vikingekről, akik ugyan hajóval közlekedtek, és az idegen tulajdonról és mások életéről sajátos véleményük volt, de inkább hódítóknak tekintendők, mint kalózkodnak, akik a skandináv hajléktalanok kérdéséről radikális módszerekkel igyekeztek megoldani. Ha a körúton látunk

egy embert, akinek térdből amputálták a lábát és félszeme hiányát fekete kendővel leplezi, és pláne, ha a vállán egy papagáj ül, jobb lesz vigyáznunk, mert ez a figura lehet kegyetlen, vérszomjas kalóz, aki a Margitszigetre közlekedő vaporettóról jött. Ha viszont jön szembe valaki, akinek sisakját két ökörszarv díszíti, ne ijedjünk meg, ez nem egy viking harcos, hanem egy békés opera-statiszta, mert ezt a sisakot egy Wagner-opera jelmeztervezője találta ki. A viking nem hülye. Amíg lehajtja a fejét, hogy ellenségét felöklelje, már régen hasbadöfték, és mehet a Walhallába.

„Viking harcos” Wagner-sisakban

A Walhallát én is láttam, Regensburg mellet egy magas dombon áll, és a Dunára néz. Olyan száraz és klasszicista, mintha egy végzős építészhallgató tervezte volna diplomamunkának, amelyben a görög építészet terén elsajátított ismereteiről kellett számot adni.

Ugorjunk a vikingektől vagy 500 évet, szólt Pósalaki bácsi.

Nézzünk körül a tengereken, messzelátónk még ugyan nincs. Amerikát a spanyol királyi pár pénzén egy olasz zsidó már felfedezte és két spanyol lovag már meg is hódította, legyőzve a helybeli indián birodalmakat. A nemesfém bányákból ömlik az arany és az ezüst a spanyol király pénztárába. Anglia és Spanyolország fachében vannak. Anglia kilépett a római katolikus Internacionáléból, mert a király megunta a feleségét, és a pápa nem engedélyezte a válásukat. A spanyol uralkodó hű katolikus, fő támasza a bigott Inkvizíció. Angliának még nincsenek külbirtokai, vannak viszont hajói, de főleg magánkézben. Mi a megoldás?

A korona megbízza a kapitányokat, hogy térítsék el a spanyol kincsszállító hajókat az angliai kikötőkbe, és erre hivatalos okmányt állít ki,

amivel ők kormány-kalózássá válnak. Ezeket a magánvállalkozókat privateernek hívják. (Az angol hadseregben a közlegény neve ma is „privat”). A privateer saját hajójával és saját legénységével, saját kockázatára kalózkodik. A kormány hivatalos engedélye fejében a zsákmányon fifty-fifty osztozik a kincstárral. Ha elfogják, hadifogolyként kezelik és nem a főárbóc keresztrúdján himbálódzva végzi, de a hajóját elkobozzák. A szárazföldön szerzett kincseken viszont nem kell a koronának leadni sápot. Az egész rebah az övé.

Francis Drake

John Hawkins

A két leghíresebb angol privateer sir Francis Drake (1540-1596) és sir John Hawkins (1532-1596), két unokatestvér volt. Mindketten körülhajózták a földet, Drake kétszer is. Tulajdonképpen neki járna a Guinis-rekord díja, mert ő életben, erőben-egészségben ért vissza földközi útjáról, míg a leghíresebb portugál Maghellan útközben meghalt, és csak egyik hajójának tucatnyi matróza érte el élve a hazai földet. A két angol gentleman útja során végigabolta az amerikai és fülöp-szigeteki spanyol kikötőket. Amikor a „legyőzhetetlen armada” gyülekezett egy spanyol kikötőben, Drake volt olyan pimaszul merész, hogy behajózott az indulófélben lévő spanyol hadihajók közé és ott nagy pusztítást okozott. Amikor 1588-ban a spanyol flotta elindult Anglia elfoglalására, az angolok Drake és Hawkins vezetésével megsemmisítő vereséget mértek a spanyolokra és hazakergették őket, mégpedig kerülőútra kényszerítve, megkerülve Angliát és Skóciát. Ezután évszázadokon keresztül a Royal Navy versenytárs nélkül uralkodott a tengereken.

Ilyen spanyol félmaszek-félállami kalózokról nem szól a krónika. Az ilyen rendszer nem is felelt volna meg II. Fülöp király uralkodói stílusának, hisz az ilyen fickókat nehezen lehet egy irodából, az Eskuriálból kommandírozni. Fülöp mindent maga akart meghatározni. Az Anglia ellen felvonuló flotta admirálisának, aki nem is volt gyakorlott tengerész, hanem magasrangú főnemes, azt is előírta, hogy melyik öbölbe kell dagálykor behajózni. A szakértelem protestáns trükk. Ilyen szigorúan centralizált vezetés mellett nem is lehet csatát nyerni. Oda is veszett a flotta fele.

A franciaországi protestánsokat hugenottáknak nevezték. (ez a szó bonyolult etimológiai rokonságban van a német Genossen = társ, elvtárs szóval.) Azok a protestánsok, akik túléltek a Szent Bertalan éji mini-holokausztot, és azt a csalódást, hogy legmagasabb rangú vezérük, Bourbon Henrik „Párizs megér egy misét” felkiáltással átigazolt a katolikus egyházba, elhatározták, hogy emigrálnak. Új hazájuknak az egyik Nyugat-Indiai szigetet, Hispaniolát választották. Ez a sziget Haiti néven ma is francia nyelvű ország.

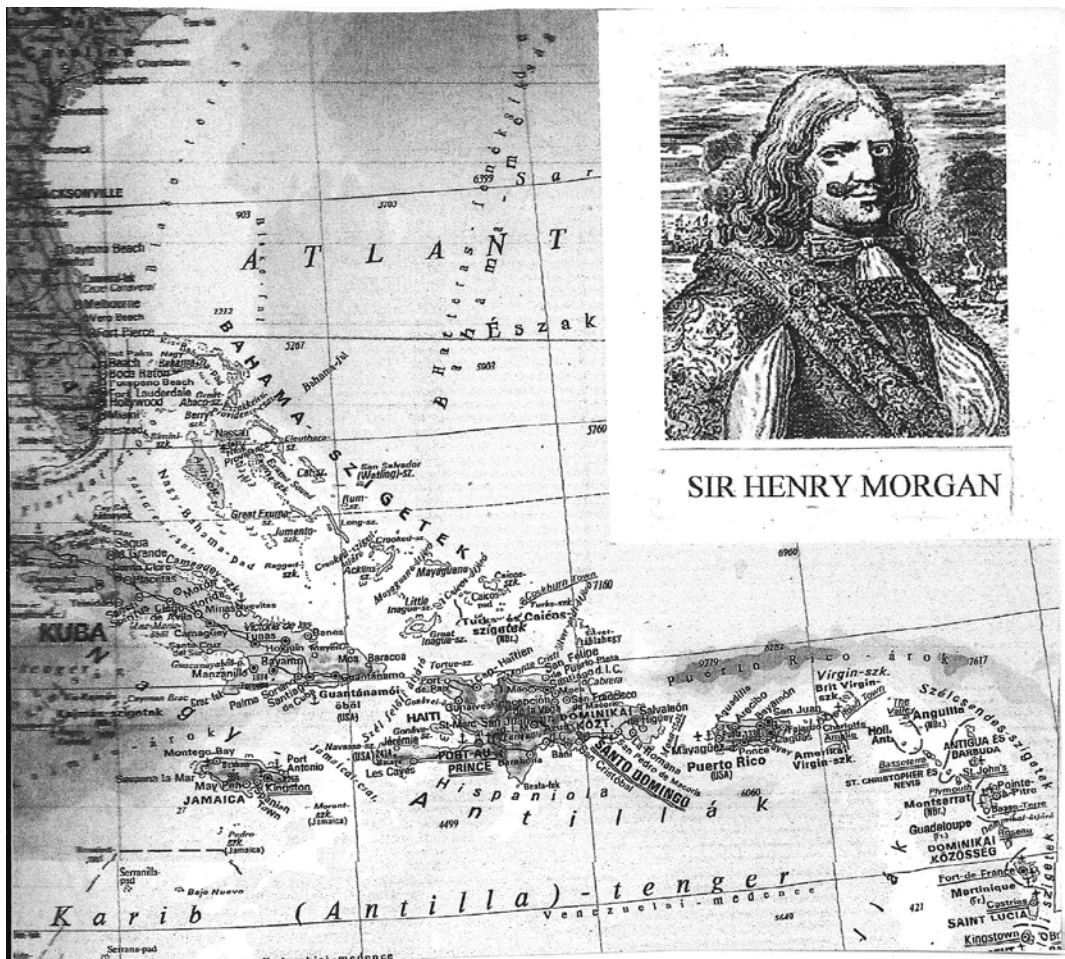
Ezzel nagyjából egyidőben szervezte a „Gyöngyvirág” (Mayflower) utazási iroda a hivatalos anglikán egyház hitelveivel egyet-nem-értők kutazását Amerikába. A társasutazás résztvevői nagyon erkölcsös életet éltek, amint az a „Salemi boszorkányok” című könyvből is kiderül, ezért nincs helyük a tengeri banditákról szóló irományban. Akik közülük megőrizték az utazási irodának befizetett számlát, azok lettek a legfehérebb, legprotestánsabb, legangolszászabb amerikaiak. Mint az amerikai elit tagjai, valószínűleg többet zsebeltek be, mintha kalóznak álltak volna. Közismert Bicska Maxi szakvéleménye „Egy bank alapítása többet hoz, mint egy bank kirablása”.

A Hispaniolán letelepedett franciák vadászgattak a trópusi őserdőben. Kiváló lövészekké váltak, de nem múlt el szívükből az otthonról hozott spanyol ellenes gyűlölet. A számtalan indián nyelv egyikén bukanéroknek nevezték el őket, ami az erdőben húst sütogető vadászt jelent. Ne csodálkozzunk az indiánok soknyelvűségén. Az Európa felszabadítására behajózott amerikai katonák, nem is értették, hogy ezen a légy piszoknyi félszigeten, Európában minden megyében (azaz országban) más nyelven beszélnek.

A bukanérok elkezdtek fosztogatni a környéken lévő spanyol telepeket. Hírese lettek arról, hogy kínzással igyekeznek kicsikarni az elfogott spanyoloktól, hová rejtették kincseiket. Az egyik francia bukanér felhasította az elfogott spanyol mellkasát és kényszerítette másik foglyát, hogy egye meg a társa szívét. A vérszagra, mint az éji vad, összegyűlt a szigeten Európa rablásra magában indíttatást érző söpredéke. Amikor az angolok

megszerezték Jamaicát, a kis sziget, a tengeri rablók átköltöztek oda, és Port Royal, a sziget fővárosa le a kalózkok fő helye, a tavernák, kuplerájok, valamint az angol helytartó székhelye lett. Nyelvészkedjünk, szokásunk szerint egy kicsit a kuplerájjal, jöllehet az intézményre ez, legalább is ifjabb kundschaftjaira, nem jellemző. Ez a szó rokon a teljesen erkölcsös kuplung (tengelykapcsoló) szóval, és azonos a „pár” jelentésű angol és francia szavakkal.

Miután az angolok megszerezték Jamaica szigetét, ennek fővárosa, Port Royal a bűn fővárosa lett. Szodoma ehhez képest angolkisasszonyok leánynevelő intézete lett volna. Mindez az angol polgárháború körüli (1640-49) időkre esett. Hol a kormányzót hívták vissza Londonba, hol a fő kalózt, Henry Morgant, aki a kormányzó-helyettesi posztra avansált, de a lord protektor halála és az utolsó Stuart trónra lépése közötti zavaros időkben nem a hóhér bárdját úszta meg, hisz ez alacsony származása miatt is nem illette volna meg, hanem az akasztófát, ahol számtalan kartársa végezte szurokkal bekent testtel, hogy sokáig ellenálljon hullájuk a rothadásnak.

Nyugat-India

Ki is volt sir Henry Morgan, a leghíresebb kalózfejedelem? Walesi parasztcsaládban született, de nem volt elégedett az előreláthatóan rá váró unalmas, szürke földműves sorssal, és elszegődött Barbadosra egy földbirtokoshoz háziszolgának. Majd belépett a Királyi Haditengerészethez, ahol tiszti rangot ért el. Megismerkedett a sziget kormányzójával, aki privateer megbízás adott neki spanyol hajók kirablására. A meghatalmazás érvényén túl, három várost is kifosztott, mert a törvény szerint, a tengeren szerzett zsákmány fele az államot illette, a szárazföldön összerabolt vagy nonon a kapitánynak a szokásjog szerinti kvóta szerint csak a legénységgel kellett osztozkodni. Fogas, jogászoknak való kérdés, hogy a kikötőben felhalmozott kincsek a tengeren, vagy szárazföldön szerzett kincsnek számítanak-e? Amikor hazatért Jamaicára, a pénzzel, kalózra nem jellemző módon, birtokot vásárolt és a zsákmányt nem itta, nem nőzte, nem kártyázta el. Három szenvedélye volt: a pénz jelen esetben a pezo, a tenger és a földbirtok. Még ma is mutogatják a borzongást kedvelő turistáknak Morgan úr haciendáját.

Kalózhadseregében a Hispanioláról átköltözött francia bukanérok is szolgáltak. Az alvilágban nem érvényesült az évszázados francia-angol ellentét. Egyszer a kormányzó utasítására, vagy inkább engedélyével megtámadta Amerika leggazdagabb spanyol városát, Panamát, amelyiket száz évvel azelőtt a nagy Drake-nek sem sikerült elfoglalnia. Most, békeidőben, a várost védő három erőd nem volt katonákkal feltöltve és Morganék elfoglalták, kirabolták, és földdel tették egyenlővé a várost. A mostani Panamát pár kilométerrel arrébb építették fel újra. Ha valaki arra vetődik, aminek kevés a valószínűsége, tudja, hogy ez már nem ez nem azonos azzal a várossal, amit Morgan kirabolt. Habár nem lehetetlen oda eljutni, mert minden hajójárat, legalább is a fedélzeten „fapados”.

Ezért a békességet megbontó csínyért, mind a kormányzót, mind helyettesét, Morgant, visszahívták Londonba. A kormányzó két évet ült a Towerben, a jamaicai kormányzói palota kertjének klimatikai körülményeinél rosszabb atmoszférában, de Sir Morgan viszont megúsza az angol igazságszolgáltatás sújtó, torokszorító kezét.

Az írás elején említett két rokon szakszervezet tagjai nem arról híresek, hogy gazdagon szoktak nyugalomba vonulni, ha egyáltalán élve hálnak meg. Vagy az ütközetek heve égeti el őket, vagy a hajójuk süllyed el az óceán sós vizébe. Ha mindezeket megúszták, a rum és gin oldja fel életerejüket.

Sir Henry Morgan megbecsült, jómódú földbirtokosként, mint volt kormánytisztviselő, 1677-ben ágyban, párnák közt ment a pokol legbelsőbb bugyrába.

Szerencséjére, ami mindig kísérte, nem Port Royalban vásárolt földbirtokot. Az egész város kormányzói palotástól, kocsmáktól, bordélyházastól, egy földrengés miatt 1694-ban bele csúszott a tengerbe, ahol a tengermélyét kutató régészek már nem érezhetik „elsietett szeretkezések szagát”.

A kalózok kalandos élete már a XVIII. században felkeltette az olvasók érdeklődését, E tárgyban ponyvára került egy pár kiadvány. A kalózregényírás világcsúcsát Robert Louis Stevenson skót író (1850-1894) állította be a „Kincses sziget” című ifjúságnak szánt kalandregényével, amelyet először folytatásokban közölt egy ifjúsági lapban. Itt van minden attribútuma a kalózságnak: féllábon sántikáló, vak, részeges, kegyetlen, csavaroseszű, ravasz, kincsrevágyó kalóz. Van titkos térkép, még titkosabb jelekkel, és végül van sziget is és kincs is, amit – ifjúsági regényről van szó – a jó emberek meg is szereznek. Olyan, mint egy szakácskönyv kalandregényíróknak. Nyersanyag, csak az arányokat kell jól eltalálni.